

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Reactienota

Voornemen en voorstel voor participatie
Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding
Diemen - Ens

Datum: 22 december 2022

Inleiding

Van vrijdag 2 september tot en met donderdag 13 oktober 2022 heeft het voornemen en het voorstel voor participatie met betrekking tot de verkenning naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen en Ens ter inzage gelegen. Iedereen kon op het voornemen en participatievoorstel reageren door het indienen van een reactie.

Doel van het ophalen van deze reacties is om alle belanghebbenden en belangstellenden vanaf het begin van het project de mogelijkheid te geven hun inbreng te leveren. Door iedereen te laten meedenken, verbetert de kwaliteit van de te maken ruimtelijke keuzes. In totaal zijn er 43 unieke reacties binnengekomen (en één eensluitende reactie). Het ministerie van EZK en TenneT bedanken de indieners voor de geleverde input en het meedenken in dit project.

Het ter inzage leggen van het voornemen en voorstel voor participatie is een stap die is toegevoegd aan de bestaande procedure (Rijkscoördinatieregeling), om geïnteresseerden en belanghebbenden al bij de start van het project te betrekken. Daarbij wordt vooruit gelopen op de nieuwe Omgevingswet, die naar verwachting op 1 januari 2024 in werking treedt. De terinzagelegging van het voornemen is geen formele stap in de procedure. Er wordt daarom ook niet gesproken over zienswijzen, maar over reacties.

Tijdens de terinzagelegging organiseerden EZK en TenneT vier informatiebijeenkomsten op locatie en een online informatiebijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomsten vertelden de medewerkers van TenneT en het ministerie van EZK meer over het voornemen, het voorstel voor participatie en de procedure. Uiteraard konden tijdens de bijeenkomsten ook vragen gesteld worden en reacties ingediend. De bijeenkomsten werd bezocht door ruim 100 bezoekers.

Hoe vind ik mijn ingediende reactie terug?

Bij deze Reactienota is (als bijlage) een overzicht opgenomen van alle ingediende reacties (de inspraakbundel). In de inspraakbundel hebben de reacties een uniek registratienummer gekregen. In onderstaande tabel vindt u het registratienummer van de inspraakreactie, een samenvatting van de ingediende reactie en een antwoord op de ingediende reactie. Ook wordt aangegeven of de reactie is verwerkt in de concept Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) of het volgende voorstel voor

participatie, dat tegelijk met de concept-NRD gepubliceerd wordt. Het eerder gepubliceerde voornemen is niet aangepast naar aanleiding van de ingediende reacties. Het voornemen is inmiddels uitgewerkt in de NRD.

In veel van de ingediende reacties wordt aangegeven dat men graag op de hoogte gehouden wordt over de verkenning. Meer informatie is te vinden op de website van de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO), die het ministerie van EZK ondersteunt, en TenneT: www.rvo.nl/diemen-ens en www.tennet.eu/diemen-ens. Op de website van TenneT kunt u zich ook abonneren op een nieuwsbrief over het project.

Reactietabel

Gebruikte afkortingen

EZK	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
IEA	Integrale Effect Analyse
MER	Milieueffectrapport
MKBA	Maatschappelijke Kosten Baten Analyse
NRD	Notitie Reikwijdte en Detailniveau
V&P	Voornemen en voorstel Participatie
VKA	Voorkeursalternatief te bepalen tracé (voorkeurstracé)

		Het staat belangenorganisaties als de Vereniging Eigen Huis vrij om te participeren in dit project. In het participatieplan kunt u lezen hoe wij iedereen willen betrekken en informeren.	
202200377	Geeft aan dat het verstandig is om overkappingen te maken om te voorkomen dat hoogspanningslijnen op andere kabels terecht kunnen komen.	Het risico dat de geleiders van hoogspanningslijnen op andere kabels terecht komen, is zeer minimaal. Om die reden zijn er door TenneT tot op heden geen voorzieningen getroffen. Helaas zijn er in het najaar van 2022 geleiders op de bovenleiding van een spoorweg gevallen, waardoor de treindienst uitgevallen is. TenneT evalueert dit incident. Mogelijk leidt dit tot aanpassingen in de werkwijze.	
202200379	Geeft aan dat het niet duidelijk is wat onder alternatieven wordt verstaan. Geeft aan dat het niet duidelijk is uit welke componenten de verbinding gaat bestaan.	De vraag naar alternatieven, die in het oorspronkelijke reactieformulier was opgenomen, was niet juist. In het voornemen is niet beschreven aan welke tracé-alternatieven gedacht wordt. De te onderzoeken alternatieven zijn in het NRD beschreven. De nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding verbindt de hoogspanningsstations bij Diemen, Lelystad en Ens met elkaar. Die verbinding tussen de hoogspanningsstations wordt in principe bovengronds uitgevoerd. Dit betekent dat deze verbinding bestaat uit masten met daartussen hoogspanningsdraden (geleiders).	
202200381	Geeft aan voorstander te zijn van het combineren van de nieuwe hoogspanningslijn met de bestaande hoogspanningslijn. Geeft aan voorstander te zijn van het gebruik van wintrackmasten (zoals bij Nieuw Vennep). Vraagt om ook een tracé onder het Markermeer te onderzoeken. Vraagt aandacht voor veiligheid, o.a. m.b.t. elektrische velden en het knappen van kabels.	Het combineren van de nieuwe hoogspanningslijn met de bestaande hoogspanningslijn is niet mogelijk uit het oogpunt van leveringszekerheid. Wanneer de twee lijnen gecombineerd worden in één lijn en de lijn valt uit, is het risico te groot dat delen van Nederland zonder stroom komen te zitten. Om dit te voorkomen, wordt er een nieuwe lijn geplaatst. Op dit moment is er nog geen keuze gemaakt in het type mast dat gebruikt gaat worden. De keuze voor het type mast wordt gemaakt in de volgende fase als onderdeel van het voorkeursalternatief. In de NRD wordt bepaald welke mogelijke tracés als kansrijk gezien worden. Deze tracés gaan nader	NRD

		<p>onderzocht worden. Eén van de tracés die onderzocht gaat worden betreft een tracé door het Markermeer. De nieuwe hoogspanningsverbinding wordt bovengronds aangelegd, tenzij er ruimtelijke knelpunten zijn waar dat niet kan. Volledig ondergrondse aanleg van 380 kV-verbindingen is technisch niet mogelijk en vanuit het oogpunt van leveringszekerheid onwenselijk.</p> <p>Bij het beoordelen van de te onderzoeken tracés en de uitwerking van het definitieve tracé zal er aandacht zijn voor veiligheidseisen, conform de wettelijke eisen die er op dit gebied zijn.</p>	
202200382	<p>Geeft aan dat er te veel naar de korte termijn wordt gekeken. Is voorstander van een ondergrondse verbinding en het kortste tracé, dus een ondergrondse lijn door het Markermeer. Wijst het gebruik van het bestaande tracé af. Verzoekt om meer berichtgeving.</p>	<p>De nieuwe hoogspanningsverbinding wordt bovengronds aangelegd, tenzij er ruimtelijke knelpunten zijn waar dat niet kan. Volledig ondergrondse aanleg van 380 kV-verbindingen is technisch niet mogelijk en vanuit het oogpunt van leveringszekerheid onwenselijk.</p> <p>Combinatie met het bestaande 380 kV-tracé is niet mogelijk, vanuit het oogpunt van leveringszekerheid bij calamiteiten. Voorkomen moet worden dat delen van Nederland zonder stroom komen te zitten, b.v. bij het omvallen van een mast.</p>	NRD
202200383	<p>Geeft aan voorstander te zijn van een tracé parallel aan de A6. Wenst het nieuwe tracé zeker niet door of nabij woonwijken en boerderijen. Vraagt om aandacht voor geluid en beeld (landschap), naast een uitgebreide risico-analyse m.b.t. incidenten. Vraagt om vrijstelling van vogeltrek- en vogelvoerageroutes. Is voorstander van online bijeenkomsten.</p>	<p>In de NRD worden de te onderzoeken tracés gepresenteerd. Eén van die tracés betreft een tracé dat grotendeels parallel loopt met de A6. Voorgesteld wordt om de (in de NRD beschreven) tracés in de volgende fase te beoordelen en te vergelijken op tal van aspecten. Daarbij worden alle effecten die u noemt, meegenomen.</p> <p>Na publicatie van de concept NRD worden wederom informatiebijeenkomsten georganiseerd, waaronder een online bijeenkomst.</p>	<p>NRD</p> <p>Participatieplan</p>

202200384	<p>Is voorstander van een tracé langs de A6, waarbij zo min mogelijk woonwijken doorkruist worden.</p> <p>Vraagt gebruik te maken van het bestaande tracé van de 380 kV-verbinding. Vraagt om geen schade aan het Stadsbos van Almere te veroorzaken.</p>	<p>In de NRD worden de te onderzoeken tracés beschreven. Eén van die tracés betreft een tracé dat grotendeels parallel loopt met de A6. Voorgesteld wordt de te onderzoeken tracés in de volgende fase te beoordelen en te vergelijken op hun effecten. Daarbij wordt ook gekeken naar de ligging van mogelijke tracés nabij woningen en het Stadsbos van Almere.</p> <p>In de NRD is het voorzorgbeleid magneetvelden beschreven. Het voorzorgbeleid magneetvelden is één van de aspecten waarop de te onderzoeken alternatieven worden getoetst. Conform het voorzorgbeleid magneetvelden wordt zo veel als redelijkerwijs mogelijk is, voorkomen dat de nieuwe hoogspanningsverbinding in de nabijheid van woningen, scholen of kinderdagverblijven komt te liggen.</p> <p>Combinatie met het bestaande 380 kV-tracé is niet mogelijk, vanuit het oogpunt van leveringszekerheid bij calamiteiten. Voorkomen moet worden dat delen van Nederland zonder stroom komen te zitten, b.v. bij het omvallen van een mast.</p>	NRD
202200385	<p>Verzoekt om digitale inzage van het voornemen en participatieplan.</p> <p>Vraagt om rekening te houden met bestaande woningen.</p> <p>Heeft een voorkeur voor digitale informatiebijeenkomsten.</p>	<p>Het voornemen en het voorstel voor participatie zijn en waren in te zien via: www.rvo.nl/diemen-ens.</p> <p>Bij het bepalen en beoordelen van mogelijke tracé-alternatieven wordt rekening gehouden met woningbouw. In de NRD is het voorzorgbeleid magneetvelden beschreven. Het voorzorgbeleid magneetvelden is één van de aspecten waarop de te onderzoeken tracé-alternatieven worden getoetst. Conform het voorzorgbeleid magneetvelden wordt zo veel als redelijkerwijs mogelijk is voorkomen dat de nieuwe hoogspanningsverbinding in de nabijheid van woningen, scholen of kinderdagverblijven komt te liggen.</p> <p>Na publicatie van de concept NRD worden wederom informatiebijeenkomsten georganiseerd, waaronder een online bijeenkomst.</p>	NRD Participatieplan

202200386	<p>Vraagt om rekening te houden met woningbouw. Vraagt om rekening te houden met sociale en ruimtelijke winst. Vindt de informatievoorziening open. Wijst er op dat afbeeldingen meer aandacht trekken dan tekst, in advertenties.</p>	<p>Bij het bepalen en beoordelen van mogelijke tracé-alternatieven wordt rekening gehouden met woningbouw. In de NRD is het voorzorgbeleid magneetvelden beschreven. Het voorzorgbeleid magneetvelden is één van de aspecten waarop de te onderzoeken tracé-alternatieven worden getoetst. Conform het voorzorgbeleid magneetvelden wordt zo veel als redelijkerwijs mogelijk is voorkomen dat de nieuwe hoogspanningsverbinding in de nabijheid van woningen, scholen of kinderdagverblijven komt te liggen.</p> <p>In de Integrale Effect Analyse worden de effecten van de verschillende tracé-alternatieven in beeld gebracht. Daarbij is ook aandacht voor sociale en ruimtelijke aspecten.</p> <p>Een goede tip om in de advertenties meer en/of grotere afbeeldingen op te nemen en minder tekst. Hier proberen we rekening mee te houden.</p>	<p>NRD</p> <p>Participatieplan</p>
202200387	<p>Wil graag op de hoogte gehouden worden van de ontwikkelingen van dit project.</p>	<p>Informatie over dit project kunt u vinden op www.rvo.nl/diemen-ens en www.tennet.eu/diemen-ens. Op de website van TenneT kunt u zich ook abonneren op een nieuwsbrief over het project.</p>	
202200388 202200389	<p>Verzoekt het zoekgebied te vergroten en ook de Afsluitdijk en Noord-Holland mee te nemen. Stelt als alternatief ook nog voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vanuit Diemen over water naar het Ketelmeer; - Recht boven de snelweg A6. <p>Verzoekt om behoud van bestaande bossen. Vindt het gevoerde proces open.</p>	<p>In het voornemen is vastgelegd dat het tracé van de nieuwe hoogspanningslijn moet liggen tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens. Op grond daarvan is in het voornemen een zoekgebied geformuleerd. TenneT heeft geconstateerd dat er rond 2030 een capaciteitsknelpunt te verwachten is tussen de hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens. Dit knelpunt wordt niet weggenomen door een nieuwe hoogspanningslijn over de Afsluitdijk.</p> <p>In de NRD worden de te onderzoeken tracé-alternatieven gepresenteerd. Voorgesteld wordt om deze tracé-alternatieven te beoordelen en te vergelijken. Een alternatief dat vanuit Diemen volledig via het water naar het Ketelmeer loopt, wordt niet</p>	

		<p>onderzocht. Een dergelijk alternatief loopt bijna volledig door beschermde Natura 2000 gebieden en is op grond daarvan niet vergunbaar. Wel wordt onderzocht of het mogelijk is het tracé voor een deel via het water te laten lopen.</p> <p>Ook een tracé parallel aan de A6 wordt onderzocht. Uit oogpunt van veiligheid en bereikbaarheid wordt een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding nooit boven een snelweg aangelegd. Een kruising is wel mogelijk. In de Integrale Effect Analyse worden de effecten van de verschillende tracé-alternatieven in beeld gebracht. Daarbij is ook aandacht voor het behoud van bestaande bossen.</p>	
202200390	Vraagt om aandacht voor de effecten van hoogspanningsmasten op de gezondheid van omwonenden.	In de NRD is het voorzorgbeleid magneetvelden beschreven. Het voorzorgbeleid magneetvelden is één van de aspecten waarop de te onderzoeken tracé-alternatieven worden getoetst. Conform het voorzorgbeleid magneetvelden wordt zo veel als redelijkerwijs mogelijk is, voorkomen dat de nieuwe hoogspanningsverbinding in de nabijheid van woningen, scholen of kinderdagverblijven komt te liggen. Daarnaast worden er bij het ontwerp van nieuwe hoogspanningslijnen door TenneT maatregelen getroffen om er voor te zorgen dat het magneetveld beperkt blijft.	NRD
202200391	Vindt dat TenneT vooraf een vast omlijnende visie heeft. Wil graag zo min mogelijk nieuwe bebouwing in Flevoland. Kan zich vinden in de wijze waarop belanghebbenden betrokken worden bij het proces. Heeft voldoende informatie ontvangen.	Doordat het capaciteitsknelpunt zich voor doet op de verbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen en Ens is het onvermijdelijk dat de nieuwe verbinding door Flevoland komt. In de NRD worden tracé-alternatieven getoond, die als het meest kansrijk worden gezien.	NRD
202200393	Verzoekt om de nieuwe verbinding zo dicht mogelijk naast de bestaande 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens te laten lopen.	In de NRD worden de te onderzoeken tracés getoond. Voorgesteld wordt om deze tracés nader te onderzoeken. Eén van de te onderzoeken tracés loopt grotendeels parallel met de bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding. Het is niet mogelijk om de	NRD

		nieuwe 380 kV-verbinding over het gehele tracé parallel aan de bestaande verbinding te laten lopen. Onder meer in de gemeente Almere loopt de bestaande verbinding door stedelijk gebied, waar weinig ruimte beschikbaar is.	
202200395	Wijst er op dat een bovengrondse hoogspanningslijn kwetsbaar is voor aanslagen en sabotage. Wellicht is het om deze reden verstandig om te kiezen voor een ondergrondse verbinding. Wil graag dat de kwetsbaarheid van de verbinding meegewogen wordt bij de afweging van alternatieven.	Uitgangspunt is dat de nieuwe verbinding bovengronds komt. Dit heeft te maken met nettechniek en leveringszekerheid. Hoogspanningsverbindingen van 380 kV wisselstroom kunnen met de huidige stand van de techniek niet over langere afstand onder de grond worden gebracht. Wel is het mogelijk om bij een ruimtelijk knelpunt, over een kortere afstand, de verbinding onder de grond te leggen. Een volledig ondergrondse verbinding vormt geen kansrijk alternatief.	
202200396	Verzoekt om een verkenning uit te voeren naar de aanleg van een nieuw tracé aan de zuidzijde van de A6 bij Almere en het bestaande tracé te verplaatsen. Dit levert voor de gemeenten Almere en Lelystad mogelijkheden op voor nieuwe woningbouw. Verzoekt om de grondpositie van gemeenten te verkennen. Wellicht is de gemeente Almere bereid financieel bij te dragen aan de nieuwe verbinding. Wil graag meedenken in het vervolg.	In de NRD worden de te onderzoeken tracé-alternatieven gepresenteerd. Een tracé parallel aan de A6 is één van de alternatieven. Voorgesteld wordt deze te gaan onderzoeken. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheden die er zijn om het deel van de bestaande verbinding dat door de bestaande woonwijken van Almere loopt te verplaatsen. De gemeente Almere is hierbij betrokken.	NRD
202200399	Geeft aan de voorkeur te hebben voor een tracé parallel aan de A6. Vraagt verder om er voor te zorgen dat de hoogspanningsmasten ware kunstwerken zijn, b.v. in de vorm van een hert.	In de NRD worden de te onderzoeken tracé-alternatieven gepresenteerd. Een tracé parallel aan de A6 is één van de alternatieven. Voorgesteld wordt deze te gaan onderzoeken. Van de masten ware kunstwerken maken is niet aan de orde. Wel gaan we kijken naar een goede landschappelijke inpassing. Ruimtelijke kwaliteit is één van de aspecten die we meenemen bij de beoordeling van de voorgestelde tracé-alternatieven.	NRD
202200400	Heeft een voorkeur voor gedeeltelijke ondergrondse aanleg van de nieuwe verbinding.	Uitgangspunt is dat de nieuwe verbinding bovengronds komt. Dit heeft te maken met nettechniek en leveringszekerheid. Hoogspanningsverbindingen van 380 kV wisselstroom kunnen voornamelijk niet over	

	<p>Wil graag op de hoogte gehouden worden over het proces. Wijst erop dat Windpark Blauw goed communiceert via een app en interactie mogelijk maakt.</p>	<p>langere afstand onder de grond worden gebracht. Wel is het mogelijk om bij een ruimtelijk knelpunt, over een kortere afstand, de verbinding onder de grond te leggen. Bij het beoordelen van de in de NRD beschreven tracé-alternatieven wordt ook bekeken waar het nodig is om de verbindingen ondergronds aan te leggen.</p> <p>Via de website van TenneT (www.tennet.eu/diemen-ens) kunt u zich opgeven voor de nieuwsbrief over het project. Op de website van TenneT vindt u inhoudelijke informatie over het project. Op de website van RVO (www.rvo.nl/diemen-ens) vindt u actuele procesinformatie. Leuk idee om ook een app te ontwikkelen voor dit project. We gaan hier over nadenken.</p>	
202200403	<p>Wil graag op de hoogte blijven van de ontwikkelingen.</p>	<p>Via de website van TenneT (www.tennet.eu/diemen-ens) kunt u zich opgeven voor de nieuwsbrief over het project. Op de website van TenneT vindt u inhoudelijke informatie over het project. Op de website van RVO (www.rvo.nl/diemen-ens) vindt u actuele procesinformatie.</p>	
202200412	<p>Wil graag onderzoek naar een tracé onder of over het water. Verzoekt om een zo groot mogelijke afstand tussen het nieuwe tracé en woonbebouwing.</p>	<p>In de NRD staat beschreven welke mogelijke tracés als kansrijk gezien worden. Voorgesteld wordt deze tracés nader te onderzoeken. Eén van de te onderzoeken tracés betreft een tracé boven water door het Markermeer. De nieuwe hoogspanningsverbinding wordt bovengronds aangelegd, tenzij er ruimtelijke knelpunten zijn waar dat niet kan. Volledig ondergrondse aanleg van 380 kV-verbindingen is niet mogelijk, vanuit het oogpunt van leveringszekerheid en nettechniek.</p> <p>In de NRD is ook het voorzorgbeleid magneetvelden beschreven. Het voorzorgbeleid magneetvelden is één van de aspecten waarop de te onderzoeken tracé-alternatieven worden getoetst. Conform het voorzorgbeleid magneetvelden wordt zo veel als</p>	NRD

		redelijkerwijs mogelijk is, voorkomen dat de nieuwe hoogspanningsverbinding in de nabijheid van woningen, scholen of kinderdagverblijven komt te liggen.	
202200413	Verzoekt om bij het ontwerp van de nieuwe verbinding rekening te houden met toekomstige woningbouwlocaties in Dronten.	Bij het beoordelen en vergelijken van de te onderzoeken alternatieven wordt rekening gehouden met geplande woningbouwlocaties en met andere (toekomstige) ruimteclaims in het gebied, waaronder die bij Dronten.	NRD
202200414	Verzoekt om onderzoek naar aanleg van de nieuwe verbinding door het Markermeer, bij voorkeur ondergronds.	In de NRD staat beschreven welke mogelijke tracés als kansrijk gezien worden. Voorgesteld wordt deze tracés nader te onderzoeken. Eén van de te onderzoeken tracés betreft een tracé boven water door het Markermeer. De nieuwe hoogspanningsverbinding wordt bovengronds aangelegd, tenzij er ruimtelijke knelpunten zijn waar dat niet kan. Volledig ondergrondse aanleg van 380 kV-verbindingen is niet mogelijk, vanuit het oogpunt van leveringszekerheid en nettechniek.	NRD
202200415	Verzoekt om onderzoek naar aanleg van de nieuwe verbinding onder de grond of over het water. Verzoekt om geen hoogspanningsmast op zijn perceel te plaatsen. Heeft een hoogspanningsmast op 50 meter afstand, die overlast veroorzaakt (zoemend geluid in de nacht).	Zie het antwoord op reactie 414. We kunnen nu nog niet inschatten of het nodig is om een hoogspanningsmast op uw perceel te plaatsen. In het NRD worden vijf tracé-alternatieven beschreven. Voorgesteld wordt om in de komende fase deze vijf tracés te onderzoeken en te vergelijken. Op grond daarvan wordt er een voorkeurstracé voorgesteld. Op dat moment is pas te overzien of de nieuwe verbinding bij u in de buurt komt te liggen. Op het door de minister genomen voorkeursbesluit kunt u een zienswijze indienen. Wij vinden het vervelend om te horen dat u last heeft van een zoemend geluid van de bestaande hoogspanningsverbinding. Indien u wilt, kunt u met TenneT contact opnemen om te bekijken of hier wat aan te doen is.	NRD

202200416	Verzoekt om onderzoek naar de mogelijkheden om een eventueel nieuw hoogspanningsstation voor de nieuwe verbinding te concentreren bij het hoogspanningsstation voor Windpark Blauw. Verzoekt om aanleg van de nieuwe verbinding onder het Markermeer.	Uw suggestie voor concentratie van een eventueel nieuw hoogspanningsstation bij het hoogspanningsstation van Windpark Blauw wordt meegenomen bij het onderzoek naar de eventuele locatie van het hoogspanningsstation. Zie voor de aanleg van de nieuwe verbinding onder het Markermeer het antwoord op reactie 414.	NRD
202200417	Verzoekt om aanleg van de nieuwe verbinding onder het Markermeer.	Zie het antwoord op reactie 414.	NRD
202200418	Verzoekt om te onderzoeken of de bestaande 150 kV-verbinding gecombineerd kan worden met de nieuwe 380 kV-verbinding.	In de NRD staat beschreven welke mogelijke tracés als kansrijk gezien worden. Voorgesteld wordt deze tracés nader te onderzoeken. Eén van de te onderzoeken tracés betreft een tracé dat deels gecombineerd kan worden met de bestaande 150 kV-verbinding.	NRD
202200429	<p>Wijst een nieuwe verbinding ten noorden van de bestaande 380 kV-verbinding bij buurtschap Hakkelaarsbrug en Buitendijke(n) (beide in Muiderberg) af. Verzoekt om onderzoek naar drie alternatieven:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een tracé dat vanaf de energiecentrale Diemen ten zuiden van de A1 loopt tot voorbij Knooppunt Muiderberg (A1-A6) en dan de A1 oversteekt en ten oosten van de A6 naar de Hollandse Brug loopt. Ook in Almere kan de leiding dan grotendeels over onbewoond gebied gaan. 2. Een tracé dat vanaf de energiecentrale Diemen direct naar het IJmeer loopt en verder naar Flevoland. 3. Een tracé boven de bestaande 380 kV verbinding dat ongeveer ter hoogte van het tankstation Hakkelaar (A1) afbuigt naar het noorden, de Zuidpolderweg en Naardertrekvaart kruist en door de Noordpolder loopt tot de Zeedijk en daarna het IJmeer kruist. De hoogspanningsverbinding loopt dan ten westen van Muiderberg. <p>Verzoekt om een ruimhartige schadeloosstelling van gedupeerden als de nieuwe 380 kV verbinding toch ten noorden van de bestaande verbinding wordt gelegd en ten oosten van Muiderberg.</p>	<p>In de NRD zijn vijf tracé-alternatieven beschreven. Voorgesteld wordt om deze te onderzoeken en te vergelijken op hun effecten. Wat de door u voorgestelde drie alternatieven betreft:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eén van de (in de NRD) beschreven alternatieven is een tracé parallel aan de A1/A6. Er is op dit moment nog geen keuze gemaakt voor een specifieke kant van de A6. Dat wordt nader onderzocht. 2. & 3. Het doorkruisen van het IJmeer over langere afstand (alternatief 2 en 3) is waarschijnlijk onvergunbaar vanuit natuurwetgeving. In het NRD wordt echter voorgesteld om nader te onderzoeken of en in welke vorm een alternatief over langere afstand door het IJmeer toch mogelijk is. Mocht dit mogelijk zijn, dan gaan we de door u voorgestelde alternatieven 2 en 3 nader onderzoeken. <p>In de komende verkenning zijn we druk bezig met het onderzoeken van de tracé-alternatieven. Of daarbij sprake zal zijn van een noodzakelijke schadeloosstelling</p>	NRD

		door wat van vorm dan ook (planschade, werkzaamheden, overlast, schade aan bebouwing) is nu nog niet bekend. Dit wordt in de planuitwerkingsfase onderzocht na de keuze van een voorkeursalternatief.	
202200434	Verwacht toenemende overlast van de straling. Effect op mobiele telefoonverbinding en de televisie. Is benieuwd naar de stralingsnormen die gehanteerd worden voor omliggende woningen.	Bij het ontwerp en de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding worden er – uit voorzorg - technische maatregelen getroffen, waardoor het magneetveld van de verbinding beperkt wordt. Conform het voorzorgbeleid magneetvelden wordt zo veel als redelijkerwijs mogelijk is, voorkomen dat de nieuwe hoogspanningsverbinding in de nabijheid van woningen, scholen of kinderdagverblijven komt te liggen. Daarvoor wordt de magneetveldzone van de nieuwe lijn (van 0,4 microtesla op jaarbasis) in beeld gebracht. Effecten op mobiele telefonie of televisie horen niet voor te komen. Mocht u last van dit soort effecten hebben of krijgen, dan kunt u hierover contact opnemen met TenneT.	NRD
202200438	Geeft aan dat op de strook langs de Trekweg tussen Lage Vaart en A6 een verdubbeling van tracé goed in te passen is. Aan deze zijde van de A6 is de bereikbaarheid goed en worden geen kwetsbare natuurgebieden gekruist. Dit tracé vraagt echter bij de bebouwing van Almere om maatwerk. Wil de mogelijkheid onderzocht zien dat het nieuwe tracé bij Almere de zuid/westkant volgt, om voor het knooppunt met de A27 de bestaande verbinding op enige afstand weer te volgen. Het kan ook een optie zijn het nieuwe tracé meer naar de centrale as van Flevoland te leggen (Vogelweg/Zeebiesweg) gecombineerd met de 150 kV-verbinding, daar in dat gebied ook onderstations liggen die door alle opwek een belasting leggen op dat netwerk.	Met betrekking tot de voorgestelde alternatieven geldt voornamelijk: - In de NRD wordt voorgesteld om een tracé-alternatief te onderzoeken die parallel loopt aan de A6 tussen Almere en Lelystad. Aan welke kant van de A6 dit alternatief komt te lopen, is nu nog niet onderzocht. - In de NRD wordt ook voorgesteld een alternatief te onderzoeken rondom de N706 /Vogelweg. Het is nog niet vastgelegd hoe dit alternatief precies loopt.	NRD
202200439	In welke mate kan de nieuwe hoogspanningsverbinding gebruik maken van bestaande infrastructuur of daar parallel aan lopen? Welke mogelijkheden zijn er om de verbinding ondergronds aan te leggen?	De nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding kan, vanuit het oogpunt van leveringszekerheid, niet op één mast gecombineerd worden met de bestaande 380 kV-verbinding. De verbinding kan wel gecombineerd worden met een 150 kV-verbinding of parallel aan	NRD

	<p>Samenvattend is indiener van mening dat de nieuwe verbinding zoveel mogelijk langs de bestaande verbinding en/of de A6 moet lopen en dat minstens 10 kilometer daarvan, bijvoorbeeld vanaf de aansluiting N702 met de A6 (aansluiting Hogering op de A6) ondergronds moet lopen tot Knooppunt Almere (Aansluiting A27 met de A6).</p> <p>Vraagt om meer aandacht voor het landschap in de planvorming.</p>	<p>bestaande verbindingen lopen, als daar ruimtelijke mogelijkheden voor zijn.</p> <p>Hoogspanningsverbindingen van 380 kV wisselstroom kunnen met de huidige stand van de techniek niet over langere afstand onder de grond worden gebracht. Dit heeft te maken met nettechniek en leveringszekerheid. Wel is het mogelijk om bij een ruimtelijk knelpunt, over een kortere afstand, de verbinding onder de grond te leggen. Paragraaf 5.1 van de Notitie Onderzoeksalternatieven gaat verder in op deze onderwerpen.</p> <p>In de NRD worden de te onderzoeken tracés gepresenteerd. Eén van die tracés betreft een tracé dat grotendeels parallel loopt met de A6. Voorgesteld wordt om dit tracé, samen met vier andere tracés, te onderzoeken. Bij de beoordeling van de verschillende tracé-alternatieven wordt ook gekeken naar de impact van de tracés op het landschap.</p>	
<p>202200440 202200455</p>	<p>Vindt het jammer dat het voornemen en het voorstel tot participatie gecombineerd zijn. Kon om persoonlijke redenen nu niet aanwezig zijn op de informatiebijeenkomsten.</p> <p>Vraagt om een concrete inschatting van het tijdschema voor de verkenning van Diemen-Ens en Vierverlaten-Ens.</p> <p>Vraagt om duidelijkheid hoeveel afstand er tussen de nieuwe verbinding en bestaande verbindingen moet worden aangehouden.</p> <p>Vraagt welke mogelijkheden er zijn om de nieuwe verbinding te combineren met een bestaande verbinding.</p> <p>Vraagt om aandacht voor het UNESCO Wereld Erfgoed Schokland.</p> <p>Wil graag dat de overheid eerst aan geeft hoeveel elektriciteit gewenst is en dit niet laat afhangen van de vraag van de markt.</p> <p>Vraagt om de mogelijkheid te onderzoeken om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een deel van de nieuwe verbinding van 380 kV te combineren met het (te versterken) 150 kV-tracé bij Lelystad; - vanuit dit 150 kV-tracé van Lelystad naar Zwolle is dan ter hoogte van Ens een knik-aansluiting nodig in noordelijke richting naar het station in Ens, via een nieuw te ontwerpen deel-tracé. Gezien 	<p>Het voornemen en het participatievoorstel die ter inzage hebben gelegen, zijn de eerste stap in dit project. In de volgende fases in het project is er nog alle tijd voor belangstellenden en belanghebbenden om te reageren op de voorstellen. Langzaam maar zeker worden de voorstellen concreter. Het tijdschema voor het project Diemen-Ens is als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - maart 2023: publicatie concept-NRD, met daarin een voorstel welke tracé-alternatieven op welke aspecten beoordeeld en vergeleken worden; - 2025: publicatie voorstel voorkeustracé, inclusief MER en IEA; - 2027: publicatie ruimtelijk inpassingsplan (projectbesluit); <p>Het tijdschema voor het project Vierverlaten-Ens is vergelijkbaar. November 2022 zijn m.b.t. Vierverlaten-Ens het voornemen en een voorstel voor participatie gepubliceerd (zie: www.rvo.nl/vierverlaten-ens).</p>	<p>NRD</p>

	<p>het kwetsbare, waterrijke gebied aldaar is wellicht ondergrondse aanleg een onderzoek waard.</p> <p>Vraagt verder om:</p> <ul style="list-style-type: none">• verslagen van de info-bijeenkomsten en de streaming van de digitale info-bijeenkomst;• vroegere aankondiging van de informatiebijeenkomsten;• meer info over de overige factoren /ontwikkelingen waarmee rekening moet worden gehouden;• enkele kaartjes waarop factoren ruimtelijk zijn weergegeven.	<p>De nieuwe verbinding zal op zekere afstand van de bestaande verbinding moeten komen. Een calamiteit op de ene verbinding (bijvoorbeeld het omvallen van een mast) mag niet leiden tot een calamiteit op de naastgelegen verbinding, met het risico dat beide verbindingen bezwijken. Ter indicatie van de onderlinge afstand kan de zogenaamde 'omvalafstand' genomen worden. Deze afstand is gelijk aan de masthoogte. Hoe hoog de verschillende masten worden en wat de exacte onderlinge afstand moet worden is nu nog niet te zeggen. Dit wordt nog onderzocht.</p> <p>In het NRD staat beschreven welke tracé-alternatieven als kansrijk worden beoordeeld. Voorgesteld wordt om deze tracé-alternatieven te onderzoeken en te vergelijken. Bij het beoordelen van de tracé-alternatieven wordt ook onderzoek gedaan naar de effecten van de alternatieven op het Unesco Werelderfgoed binnen het zoekgebied.</p> <p>De nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding kan, vanuit het oogpunt van leveringszekerheid, niet gecombineerd worden met de bestaande 380 kV-verbinding. De verbinding kan wel gecombineerd worden met een 150 kV-verbinding of parallel aan bestaande verbindingen lopen, als daar ruimtelijke mogelijkheden voor zijn.</p> <p>Wordt er niet voor uitbreiding van het hoogspanningsnet gekozen, dan betekent dit dat nieuwe zonne- en windparken niet meer aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet en bedrijven en huishoudens onvoldoende of geen elektriciteit krijgen. Het Rijk vindt dit niet gewenst en onderschrijft het voorstel van TenneT om het elektriciteitsnet uit te</p>	
--	---	--	--

		<p>breiden met een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens.</p> <p>Meer informatie over de aspecten waarmee bij de bepaling van het hoogspanningstracé rekening wordt gehouden en ruimtelijke kaarten vindt u in de concept NRD.</p> <p>Aan uw verzoek om streaming van digitale informatiebijeenkomsten kunnen wij, uit het oogpunt van kosten en privacy-overwegingen van de deelnemers, niet voldoen. Van de vier info-bijeenkomsten zijn geen specifieke verslagen opgesteld. De informatie die tijdens de bijeenkomsten beschikbaar is gesteld, is terug te vinden op de website van RVO (www.rvo.nl/diemen-ens) en TenneT (www.tennet.eu/diemen-ens).</p>	
202200441	<p>Wil deelnemen aan een aparte workshop/ ontwerpessie over de effecten van het nieuwe tracé op met name vogels en vleermuizen. Vraagt om onderzoek naar het effect van twee rijen masten en geleiders op de vogelsterfte (wanneer twee verbindingen parallel van elkaar geplaatst worden).</p> <p>Stelt een apart proces voor het deelgebied Diemen-Almere i.v.m. bijzonder complexe omgeving.</p> <p>Heeft daarbij de voorkeur voor ondergrondse aanleg van Diemen tot Almere. Een bovengrondse doorkruising van het IJmeer wordt niet gewenst geacht. Wellicht is het mogelijk een deel van de financiële middelen voor natuurcompensatie hiervoor in te zetten.</p> <p>Heeft verder een voorkeur voor ondergrondse aanleg in het Ketelmeer, ook in verband met vogeltrek.</p>	<p>Voor georganiseerde partijen kunnen bepaalde themasessies georganiseerd worden. Wij nemen uw suggestie mee om een aparte bijeenkomst te organiseren m.b.t. de effecten op vogels en vleermuizen. De te onderzoeken tracé-alternatieven worden beoordeeld op hun effecten op de natuur en in het specifiek de draadslachtoffers.</p> <p>Binnen het project is er aandacht voor de verschillende deelgebieden en de specifieke situatie die in de verschillende deelgebieden speelt.</p> <p>Uitgangspunt is dat de nieuwe verbinding bovengronds komt. Dit heeft te maken met nettechniek en leveringszekerheid. Hoogspanningsverbindingen van 380 kV wisselstroom kunnen met de huidige stand van de techniek niet over langere afstand onder de grond worden gebracht. Wel is het mogelijk om bij een ruimtelijk knelpunt, over een kortere afstand, de verbinding onder de grond te leggen.</p>	NRD
202200442	Zie inspraakreactie 202200429		
202200446	Is van mening dat de nieuwe verbinding zoveel mogelijk langs de bestaande verbinding en/of de A6 moet lopen. Indien de verbinding	In de NRD worden de te onderzoeken tracés gepresenteerd. Eén van die tracés betreft een tracé dat	NRD

	<p>door een stedelijk gebied moet lopen omdat er geen alternatief is, zou deze ondergronds gebracht moeten worden (bijvoorbeeld vanaf de aansluiting N702-A6 (aansluiting Hogering op de A6) tot Knooppunt Almere (aansluiting A27 met de A6).</p>	<p>grotendeels parallel loopt met de A6. Uitgangspunt is dat de nieuwe verbinding bovengronds komt. Dit heeft te maken met nettechniek en leveringszekerheid. Hoogspanningsverbindingen van 380 kV wisselstroom kunnen met de huidige stand van de techniek niet over langere afstand onder de grond worden gebracht. Wel is het mogelijk om bij een ruimtelijk knelpunt, over een kortere afstand, de verbinding onder de grond te leggen. Paragraaf 5.1 van de Notitie Onderzoeks-alternatieven geeft verdere uitleg over deze onderwerpen. Bij de beoordeling van de tracé-alternatieven en de uitwerking van het voorkeurstracé wordt bekeken waar het tracé eventueel ondergronds aangelegd wordt.</p>	
202200448	<p>Zijn er al tracéverkenningen gedaan in de voorfase en zo ja, waarom zijn deze niet bijgevoegd? Zie verder inspraakreactie 202200439.</p>	<p>In het kader van dit project zijn er (voorafgaand aan de publicatie van het voornemen) geen tracéverkenningen uitgevoerd voor de nieuwe 380 kV-hoogspannings-verbinding tussen Diemen en Ens. In het concept-NRD wordt een vijftal mogelijke tracé-alternatieven gepresenteerd. Voorgesteld wordt om deze tracé-alternatieven in de volgende fase (bij de opstelling van MER en IEA) te onderzoeken en te vergelijken. In 2011 is er ook onderzoek uitgevoerd naar mogelijke tracé-alternatieven. Dit onderzoek is echter stil gelegd, omdat TenneT en EZK toen van mening waren dat het toch niet nodig was om een nieuwe 380 kV-verbinding aan te leggen. Inmiddels is dit inzicht gewijzigd. De onderzoeken uit 2011 zijn meegenomen bij het bepalen van de te onderzoeken alternatieven in de NRD. Veel informatie uit de onderzoeken uit 2011 is echter verouderd, omdat er sindsdien nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden.</p>	
202200449	<p>Is positief gestemd dat in de ruimtelijke verkenning ook gekeken wordt naar de mogelijkheid om de bestaande 380 kV-verbinding – daar waar deze door stedelijk gebied loopt – te verplaatsen.</p>	<p>Uitgangspunt is dat de nieuwe verbinding bovengronds komt. Dit heeft te maken met nettechniek en leveringszekerheid. Hoogspanningsverbindingen van 380 kV wisselstroom kunnen met de huidige stand van</p>	NRD

	<p>Wil graag meer duiding, uitleg en toelichting over het uitgangspunt 'bovengronds, tenzij'.</p> <p>Wil graag uitsluiten dat de nieuwe verbinding door bestaand stedelijk gebied komt te lopen.</p> <p>Verzoekt om een volwaardige MKBA integraal onderdeel te laten worden van het proces om tot een voorkeurstracé te komen.</p>	<p>de techniek niet over langere afstand onder de grond worden gebracht. Wel is het mogelijk om bij een ruimtelijk knelpunt, over een kortere afstand, de verbinding onder de grond te leggen.</p> <p>In de NRD is het voorzorgbeleid magneetvelden beschreven. Het voorzorgbeleid magneetvelden is één van de aspecten waarop de te onderzoeken alternatieven worden getoetst. Conform het voorzorgbeleid magneetvelden wordt zo veel als redelijkerwijs mogelijk is, voorkomen dat de nieuwe hoogspanningsverbinding in de nabijheid van woningen, scholen of kinderdagverblijven komt te liggen.</p> <p>Samen met de indiener is overeen gekomen dat in de ruimtelijke verkenning, als onderdeel van de IEA, als pilot een 'maatschappelijke kostprijsbepaling' zal worden uitgevoerd. Conform afspraak is dit geen (volwaardige) MKBA. In de NRD wordt voorgesteld om de effecten van de verschillende tracé-alternatieven kwantitatief in beeld te brengen door de maatschappelijke kostprijs per alternatief te bepalen.</p>	
202200450	<p>Verzoekt om het tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding niet door de oostrandzone van Oostelijk Flevoland te laten lopen.</p>	<p>We kunnen niet op voorhand en in deze fase van de procedure bepaalde tracés uitsluiten. In de NRD worden de te onderzoeken tracés gepresenteerd. Het voorstel is om deze tracés nader te gaan onderzoeken op hun effecten. Het voornemen is om in het MER en de IEA de voor- en nadelen van alle te onderzoeken tracés op een rij te zetten. Op basis daarvan kan er een voorkeurstracé gekozen worden.</p>	
202200454	<p>Heeft een ontwerp gemaakt voor een mogelijk tracé van de nieuwe verbinding.</p>	<p>Bedankt voor uw inbreng. Het door u ingebrachte alternatief komt op hoofdlijn overeen met een deel (of samenstelling) van een te onderzoeken alternatief, zoals gepresenteerd in de NRD. Het voorstel is om het komende jaar de te onderzoeken tracé-alternatieven</p>	NRD

		nader uit te werken. Hierbij nemen we uw suggesties mee.	
202200455	Zie 202200440.		
202200456	<p>Verzoekt om onderstaande uitgangs- en aandachtspunten mee te nemen bij de verkenning naar een nieuw tracé:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laat het tracé niet bovengronds door beschermd Natura2000 gebied lopen. - Implementeer (innovatieve) oplossingen op het tracé om de natuur en dieren te ontzien, zoals corridors voor vogels. - Bundel infrastructuur zoveel mogelijk. - Zorg voor meervoudig ruimtegebruik - Plaats de aanleg van het tracé in een groter perspectief. Neem ook andere infrastructurele projecten mee bij de vaststelling van het voorkeurstracé. <p>Verzoekt om de uitgangspunten voor participatie (waarover) en de uiteindelijk verwerking van de input duidelijker te beschrijven in het participatievoorstel.</p>	<p>In de NRD zijn de te onderzoeken alternatieven gepresenteerd. Voorgesteld wordt om in de volgende fase deze alternatieven op tal van aspecten te onderzoeken en te vergelijken. Dit onderzoek betreft ook de verschillende aspecten die u noemt, zoals landschap, geluid, EMV, vogeltrek- en vogelfoerageroutes.</p> <p>Het traceren, inpassen en/of aanleggen van een nieuwe verbinding naast een bestaande hoogspanningsverbinding of naast andere bovenregionale infrastructuur is mogelijk. Dit is één van de uitgangspunten geweest bij het definiëren van de te onderzoeken tracé-alternatieven. Deze alternatieven staan beschreven in de NRD.</p> <p>Bedankt voor uw suggestie m.b.t. het participatieplan. Wij zullen nog meer aandacht besteden aan de duidelijkheid en leesbaarheid van het participatieplan.</p>	<p>NRD</p> <p>Participatieplan</p>

202200457	Had participatie gewild over de vraag of specifiek op het traject Diemen - Lelystad - Ens een extra hoogspanningsverbinding moet komen.	Uit onderzoek van netbeheerder TenneT blijkt dat er zich omstreeks 2030 een capaciteitsknelpunt voordoet op de bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Diemen en Ens. TenneT heeft onderzocht of er ook andere mogelijkheden zijn (dan de aanleg van een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen en Ens) om dit knelpunt te verhelpen. De conclusie van dit onderzoek was dat geen enkele andere mogelijkheid het capaciteitsknelpunt tussen Diemen en Ens effectief kan verhelpen. Op grond van deze onderzoeken heeft TenneT in zijn Investeringsplan het voornemen opgenomen dat er een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens nodig is. Iedereen kon een reactie indienen op het Investeringsplan van TenneT en de nut en noodzaak van de nieuwe verbinding ter discussie stellen. In 2024 stelt TenneT een nieuw Investeringsplan op. Op dat plan kunt u wederom reageren.	
-----------	---	---	--

202200514	<p>Verzoekt om betrokken te worden bij de voorbereiding van de besluitvorming. Heeft er een voorkeur voor dat het nieuwe tracé zo veel mogelijk het bestaande hoogspanningstracé tussen Diemen en Ens volgt. Wijst er op dat binnen het zoekgebied delen liggen van de Natura 2000-gebieden Zwarte Meer, Ketelmeer & Vossemeer, Veluwerandmeren (Revemeer) en Rijntakken (IJssel). Het Reevediep is aangewezen als Natuur Netwerk Nederland (NNN). In de verkenning zal rekening moeten worden gehouden met het beschermingsregime dat op deze gebieden van toepassing is. Wijst er verder op dat het Kampereiland is aangewezen als overstromingsrisicogebied. Het Overijsselse deel van het zoekgebied maakt verder onderdeel uit van het Nationaal Landschap IJsseldelta, met openheid als kernkwaliteit en is een belangrijke toeristische trekpleister van de provincie.</p>	<p>In de NRD wordt een kansrijk tracé-alternatief voorgesteld, dat voor een deel door de gemeenten Oldebroek en Kampen loopt. Om die reden worden deze gemeenten en de provincies Overijssel en Gelderland vanaf november 2022 uitgenodigd voor de ambtelijke werkgroep (van betrokken gemeenten, provincies en waterschappen). De ambtelijke werkgroep en het Bestuurlijk Overleg (BO) adviseren de ministeries van EZK en BZK over de stukken die ter besluitvorming worden vastgesteld. In de NRD zijn de te onderzoeken tracé-alternatieven beschreven. Voorgesteld wordt om deze in de volgende fase te beoordelen en te vergelijken op tal van aspecten. De door indiener genoemde gebiedskwaliteiten en beschermingsregimes vormen een onderdeel van deze beoordeling en vergelijking.</p>	NRD
-----------	---	---	-----